

TALLINNA TERVISHOIU KÕRGKOO

Tervishariduse keskus

Tegevusterapeudi õppekava

Annika Hallik

LASTEAIÄÕPETAJATE TEADLIKKUS TEGEVUSTERAAPIAST

TALLINNA KESKLINNA LASTEAEDEDE NÄITEL

Lõputöö

Tallinn 2026

Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödest, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud. Luban Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolil avalikustada oma lõputöö PDF-versiooni raamatukoguprogrammis.

Lõputöö autori allkiri,

/allkirjastatud digitaalselt/

/kuupäev digitaalallkirjas/ 15.05.2026

Lubatud kaitsmisele.

Juhendaja Kadri Papp

/nimi ja akadeemiline kraad/

/allkirjastatud digitaalselt/

/kuupäev digitaalallkirjas/ 15.05.2026

KOKKUVÕTE

Annika Hallik (2026). Lasteaiaõpetajate teadlikkus tegevusteraapiast Tallinna Kesklinna lasteaedade näitel. Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Tegevusterapeudi õppekava. Lõputöö pikkuseks on 32 lehekülge. Töös kasutati 47 kirjandusallikat. Lõputöö eesmärk on hinnata lasteaiaõpetajate teadlikkust tegevusteraapiast, nende kogemusi laste arenguliste raskuste märkamisel ning hoiakuid tegevusteraapia rakendamise suhtes lasteaias. Lõputöö on empiiriline kvantitatiivne uuring.

Tegevusteraapia on koolieelses lasteasutuses oluline lapse arengu toetamise viis, mis aitab kaasa lapse osalusele igapäevategevustes, iseseisvuse kujunemisele ning motoorsete, sensorsete, kognitiivsete ja sotsiaalsete oskuste arengule. Selle roll ei piirdu üksnes lapse individuaalse toetamisega, vaid hõlmab ka koostööd õpetajate ja vanematega ning lapse loomuliku keskkonna kohandamist, et toetada lapse toimetulekut ja arengut lasteaias.

Tallinna Kesklinna lasteaedade töötajate teadlikkus tegevusteraapiast on üldiselt hea. Enamik vastajaid on tegevusteraapia mõistest kuulnud ning peab seda lapse arengu toetamisel vajalikuks ja kasulikuks. Kõige tugevam on teadlikkus tegevusteraapia üldisest eesmärgist ja selle vajalikkusest, kuid mõnevõrra nõrgem on arusaam tegevusteraapia praktilisest rollist lapse arengu toetamisel ning selle rakendamise võimalustest lasteaias igapäevatoos. Seega on üldine hoiak tegevusteraapia suhtes väga positiivne, kuid teadmised selle sisulisest rakendamisest ei ole kõigis ametirühmades ühtlaselt kujunenud.

Uuringu tulemused näitavad, et lasteaedade töötajad märkavad laste arengulisi ja toimetulekuga seotud raskusi sageli, kuid neid ei seostata alati tegevusteraapia võimalustega. Teadlikkuse suurendamiseks on vajalik korraldada sihipäraseid koolitusi, tutvustada tegevusterapeudi rolli lasteaias meeskonnas, tugevdada koostööd õpetajate ja tugispetsialistide vahel ning luua selgemad võimalused tegevusteraapia kaasamiseks koolieelses lasteasutusse.

Võtmesõnad: tegevusteraapia, lasteaiaõpetaja, teadlikkus, lapse areng, tugiteenused.

SUMMARY

Annika Hallik (2026). Awareness of Occupational Therapy Among Kindergarten Teachers: the Case of Tallinn city centre kindergartens. Tallinn Health University of Applied Sciences, Health Education Centre, Occupational Therapy curriculum. The thesis is 32 pages long and is based on 47 references. The aim of the thesis is to assess kindergarten teachers' awareness of occupational therapy, their experiences in identifying children's developmental difficulties, and their attitudes towards the implementation of occupational therapy in kindergartens. The thesis is an empirical quantitative study.

Occupational therapy is an important approach for supporting child development in early childhood education, contributing to children's participation in daily activities, development of independence, and the enhancement of motor, sensory, cognitive, and social skills. Its role is not limited to individual support for the child but also includes collaboration with teachers and parents, as well as adapting the child's natural environment to support functioning and development in the kindergarten setting.

The awareness of occupational therapy among staff in Tallinn City Centre kindergartens is generally good. Most respondents have heard of occupational therapy and consider it necessary and useful in supporting child development. Awareness is strongest regarding the general purpose of occupational therapy and its importance, while understanding of its practical role in supporting child development and its application in everyday kindergarten practice is somewhat weaker. Thus, attitudes towards occupational therapy are very positive, but knowledge of its practical implementation is not equally developed across all professional groups.

The results show that kindergarten staff frequently identify developmental and functional difficulties in children, but these are not always associated with the possibilities of occupational therapy. To increase awareness, it is necessary to provide targeted training, introduce the role of the occupational therapist within the kindergarten team, strengthen collaboration between teachers and support specialists, and create clearer opportunities for integrating occupational therapy into early childhood education settings.

Keywords: occupational therapy, kindergarten teacher, awareness, child development, support services.

SISUKORD

KOKKUVÕTE.....	3
SUMMARY	4
SISSEJUHATUS.....	6
1. TEGEVUSTERAAPIA OLULISUS LAPSE ARENGU TOETAMISEL	9
1.1. Tegevusteraapia eesmärk ja rakendamine lasteaedades	9
1.2. Tegevusteraapia sekkumiste tõhusus ja rakendamisviisid koolieelses keskkonnas	11
2. LASTEAIAÕPETAJATE TEADLIKKUS TEGEVUSTERAAPIAST.....	13
2.1. Lasteaiaõpetaja roll lapse arengu toetamisel	13
2.2. Teadlikkuse tõstmise võimalused ja vajadused tegevusteraapias.....	14
3. UURIMISTÖÖ METOODIKA	15
3.1. Metoodika valik ja valimi kirjeldus	15
3.2. Andmete kogumise meetod ja protsessi kirjeldus	16
3.3. Andmete analüüsi meetod ja protsessi kirjeldus	17
3.4. Uurimistöö eetika ja usaldusväärsus	17
4. TULEMUSED	19
ARUTELU	24
JÄRELDUSED.....	27
KASUTATUD KIRJANDUS	28
LISAD:	

Lisa 1. Küsimustik

SISSEJUHATUS

Iga laps väärrib võimalust õppida mängu kaudu ning kasvada keskkonnas, mis toetab tema loomulikku arengut ja kus teda juhendavad teadlikud ning toetavad täiskasvanud. Selline kasvukeskkond soodustab lapse tunnetuslikku, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning aitab kujundada edasiseks eluks vajalikke oskusi. (RT I 2008, 23, 152, 2025). Tegevusteraapia on oluline tugiteenus koolieelses hariduses, mis toetab lapse arengut, kui ta vajab abi motoorsete, kognitiivsete või sotsiaalsete oskuste arendamisel. Tegevusteraapia eesmärk on aidata lapsel saavutada maksimaalne iseseisvus igapäevaelus ja osaleda talle olulistes tegevustes, lähtudes tema arengutasemest ja vajadustest. (Jasmin jt, 2017).

Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava kohaselt on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk toetada lapse mitmekülgset ja järjepidevat arengut ning arvestada lapse individuaalsuse ja arengupotentsiaaliga. Õppe- ja kasvatustegevus peab toimuma lapse arengut toetavas keskkonnas ning põhinema mängu kaudu õppimisel. (RT I 2008, 23, 152, 2025). Laste arenguliste eripärade varane märkamine on oluline, kuna varajased õpi- ja arengukogemused mõjutavad lapse hilisemat õpivalmidust ja arengut (Heckman, 2006).

Lapse arengu toetamine eeldab koostööd õpetajate ja erinevate spetsialistide vahel, et tagada lapsele vajalik tugi igapäevases õpi- ja kasvukeskkonnas. Uuringud on näidanud, et tegevusteraapia teenuste kättesaadavus haridusasutustes on piiratud ning spetsialistide vähene kaasatus võib takistada laste arenguliste vajaduste õigeaegset toetamist. (Seoane-Martín ja Rodríguez-Martínez, 2023). Tegevusteraapia tõhus rakendamine eeldab järjepidevat koostööd ja selget rollijaotust õpetajate ja spetsialistide vahel (Lynch jt, 2023). Samuti töid Eesti lasteaiasõpetajad varasemas küsitluses välja, et tegevusterapeut on üks vajalikest tugispetsialistidest, keda lasteaias sageli napib (Kõverik, 2008: 44).

Rahvusvahelistes uuringutes on rõhutatud, et tegevusteraapiat rakendatakse koolieelses keskkonnas nii üldise arengu toetamise vahendina kui ka sihipäraselt laste puhul, kellel esinevad arengulised riskitegurid või mahajäämus. Mitmes riigis, sealhulgas Ameerika Ühendriikides, Kanadas, Austraalias, Iisraelis ja Saksamaal, on tegevusteraapia osa nii kõigile lastele suunatud ennetavatest tegevustest kui ka vajaduspõhisest toetusest. (Jasmin jt, 2017). Tegevusterapeutid toetavad lasteaias lapse osalemist igapäevastes tegevustes, arendades selleks vajalikke tegevuseeldusi, nagu motoorsed, sensoorsed ja kognitiivsed oskused, ning

toetades nende rakendamist funktsionaalsetes tegevustes, näiteks mängus, eneseteeninduses ja varases õpitegevuses (Jasmin jt, 2017). Laste arenguliste eripärade varane märkamine on oluline, kuna need võivad ilma õigeaegse sekkumiseta süveneda ning mõjutada lapse hilisemat õpiedukust ja koolis toimetulekut (McIntosh jt, 2006).

Varasemates lõputöodes on käsitletud õpetajate teadlikkust tegevusteraapiast ja tegevusterapeudi rolli koolikeskkonnas erivajadusega õpilaste toetamisel (Sepp, 2021). Samuti on käsitletud erivajadusega laste vanemate teadlikkust tegevusteraapiast ning rahulolu teenusega Eestis (Anton, 2017). Lisaks on uuritud tegevusterapeutide kogemusi tegevusteraapia rakendamisel koolieelses lasteasutuses kaasava hariduse kontekstis (Nõmmik, 2020). Tegevusteraapia teadlikkust on uuritud peamiselt õpetajate, lapsevanemate ja spetsialistide vaates, kuid lasteaiaõpetajate teadlikkust tegevusteraapia sisust, rakendamisvõimalustest ja rollist lapse arengu toetamisel koolieelses keskkonnas on käsitletud piiratud määral.

Uurimisprobleem: Kuigi rahvusvahelised uuringud näitavad, et tegevusteraapia toetab lapse osalust igapäevastes tegevustes ning on tõhus vahend lapse arengu toetamisel koolieelses keskkonnas (Jasmin jt, 2017; Lynch jt, 2023) on õpetajate teadmised tegevusteraapia eesmärgist ja praktilisest kasutamisest ebaühtlased (Seoane-Martín ja Rodríguez-Martínez, 2023) ning koostöö spetsialistidega ei ole alati süsteemne (Benson jt, 2016). Piiratud teadlikkus tegevusteraapia olemusest ja rakendusvõimalustest takistab selle tõhusat kasutamist koolieelses keskkonnas, kuna õpetajad ei pruugi märgata abi vajavaid lapsi ega seostada tegevusteraapiat õppe- ja kasvatustegevusega (ArunKumar jt, 2021). Teadlikkuse suurendamine aitab rakendada multidistsiplinaarset lähenemist, kus tegevusteraapia on osa lapse arengu ja õpikeskkonna toetamisest (Fyffe, 2024).

Lõputöö **eesmärk** on hinnata lasteaiaõpetajate teadlikkust tegevusteraapiast, nende kogemusi laste arenguliste raskuste märkamisel ning hoiakuid tegevusteraapia rakendamise suhtes lasteaias.

Eesmärgist lähtuvalt on püstitatud järgmised uurimistöö ülesanded:

1. Kirjeldada tegevusteraapia olemust ja rakendamist koolieelses keskkonnas.
2. Uurida lasteaiaõpetajate teadlikkust tegevusteraapia mõistest, eesmärkidest ja rollist.
3. Selgitada, milline on õpetajate kokkupuude laste arenguliste raskuste märkamisel igapäevatoos.

4. Kirjeldada õpetajate hoiakuid tegevusteraapia kasulikkuse ja rakendamise suhtes lasteaias.

Antud lõputöö kuulub Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli tervishariduse keskuse tegevusterapeudi õppekava „Tegevusterapeudi kompetentsid ja professionaalne areng“ uurimissuuna alla (Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, n.d.)

Uurimistöö kesksed mõisted:

Tegevusteraapia (*occupational therapy*) – on eesmärgipäraselt valitud tegevuste kasutamine inimese ja/või grupi parima võimaliku tegevusvõime saavutamiseks ja/või säilitamiseks igapäevaelus (Tegevusterapeut, tase 6, 2023).

Tegevusterapeut (*occupational therapist*) – on „tegevuse ja tegevusvõime spetsialist, kelle töö eesmärk on hinnata, säilitada ja arendada inimese tegevusvõimet“ (Tegevusterapeut, tase 6, 2023).

Lasteaiaõpetaja (*kindergarten teacher*) – on koolieelses lasteasutuses töötav õpetaja, kelle peamine roll on toetada lapse arengut ja õppimist, olla arengupartner ning kujundada õppimist soodustav keskkond, lähtudes riikliku õppekava eesmärkidest (Kutsekoda, 2020).

Teadlikkus (*awareness*) – tähendab teadmiste ja arusaamade olemasolu, mis kujunevad kogemuse, info töötlemise ja mõtestamise tulemusena ning peegeldavad inimese võimet mõista ja tõlgendada ümbritsevat (Bolisani ja Bratianu, 2017).

Laste areng (*child development*) – on protsess, mille käigus laps omandab ja täiustab füüsilisi, kognitiivseid, sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi, liikudes järjest keerukamate käitumis- ja toimetulekuvormide suunas (Berk, 2018).

1. TEGEVUSTERAAPIA OLULISUS LAPSE ARENGU TOETAMISEL

1.1. Tegevusteraapia eesmärk ja rakendamine lasteaedades

Rahvusvahelise Tegevusteraapia Föderatsiooni kohaselt on tegevusteraapia tervist ja heaolu toetav eriala, mis keskendub inimese osalemise suurendamisele tähenduslikes tegevustes, võimaldades tal teha seda, mida ta soovib, peab tegema või mida temalt igapäevaelus oodatakse (WFOT, 2025). Ameerika Tegevusteraapia Assotsiatsiooni (AOTA) järgi on tegevusteraapia eesmärk soodustada iseseisvust ja osalemist igapäevaelus, pöörates tähelepanu inimese, tegevuse ja keskkonna koostoimele. Koolieelses kontekstis tähendab see lapse oskuste, harjumuste ja keskkonna kohandamist nii, et laps saaks aktiivselt osaleda õppimises ja mängus. (AOTA, 2020).

Tegevusteraapiat rakendatakse astmelise mudeli kaudu, kus on universaalne, sihitud ja individuaalne tase ning rõhk on koostööl ja keskkonnas toimimise. Universaalsel tasemel on tegevused suunatud kõigile lastele ning keskenduvad keskkonna kohandamisele ja õpetajate toetamisele, et ennetada võimalikke raskusi. Sihitud tasemel pakutakse täiendavat tuge väiksematele rühmadele, kellel esineb arengulisi või toimetulekuga seotud raskusi, kasutades struktureeritud ja eesmärgipäraseid sekkumisi. Individuaalsel tasemel rakendatakse lapsele kohandatud tegevusteraapiat, mis lähtub tema konkreetsetest vajadustest. Selline lähenemine võimaldab pakkuda tuge järjepidevalt ja paindlikult, sidudes tegevusteraapia igapäevase õppe- ja kasvukeskkonnaga ning toetades lapse osalust tähenduslikes tegevustes. (Lynch jt, 2023). Tegevusteraapia lasteaedades keskendub lapse igapäevaste tegevuste toetamisele läbi mängu ja õppimise, aidates kaasa motoorsete, kognitiivsete, sensoorsete ja sotsiaalsete oskuste arengule. Varajases sekkumises on tegevusteraapia eesmärk suurendada lapse ja tema pere osalemist igapäevastes tegevustes ning tugevdada pere võimekust lapse arengu toetamisel. Praktikud keskenduvad lapsele loomulikus keskkonnas – kodus ja lasteaias – ning rõhutavad koostööd õpetajate ja peredega, et toetada lapse arengut tähenduslike tegevuste kaudu (AOTA, 2014). Selline terviklik ja koostööl põhinev lähenemine võimaldab lapsel arendada oma potentsiaali igapäevaste tegevuste kaudu ning on eriti oluline nende laste puhul, kellel on arengulised erivajadused või raskused oskuste omandamisel (Soref jt, 2023).

Soref jt (2023) leidsid, et tegevusteraapia on tõhus vahend laste osaluse suurendamiseks ja arenguliste oskuste toetamiseks koolieelses keskkonnas ning lühiajalised, 9–12 seansist

koosnevad tegevusteraapia programmid parandasid märgatavalt laste sensoorset ja motoorset võimekust, suurendasid nende iseseisvust ning vanemate rahulolu lapse toimetulekuga. Lisaks on oluline koostöö õpetajate ja peredega, et tagada lapse arengule järjepidev tugi (Soref jt, 2023). Teraapia mõju on püsivam, kui see on seotud lapse igapäevase õpikeskkonnaga, kuna sellisel juhul saab laps õpitud oskusi kohe praktikas rakendada (Grajo jt, 2020). Samuti on tegevusteraapia kõige tõhusam siis, kui see on integreeritud igapäevasesse õppetöösse ning toimub tihedas koostöös õpetajatega, kus rõhk on ühisel probleemilahendusel ja lapse osaluse suurendamisel (Lynch jt, 2023). Selline lähenemine hõlmab keskkonna kohandamist, tegevuste struktureerimist ning lapsele sobivate strateegiate kasutamist, et toetada osalemist mängus ja õppimises (O'Donoghue jt, 2021; Lynch jt, 2023). Sarnaseid tulemusi kinnitasid ka Case-Smith jt (2013), kelle süstemaatiline ülevaade näitas, et tegevusteraapia sekkumised, mis on suunatud mängule, sensomotoorsele arengule ja käelisele tegevusele, parandavad oluliselt laste motoorikat, visuaal-motoorseid oskusi ja sotsiaalset kaasatust (Case-Smith jt, 2013).

Fyffe (2024) tõi oma uurimuses välja, et Austraalias välja töötatud *Occupational Therapy Embedded in Early Childhood Education* (OTEEC) mudel võimaldab tegevusterapeute lõimida lasteaia igapäevategevustesse koostöös õpetajatega. Tegevusteraapia on seejuures osa õppeprotsessist ning toetab laste osalemist ja varajast sekkumist (Fyffe, 2024). Astmelise tugisüsteemi põhimõtted (universaalne, sihitud ja individuaalne tase) aitavad tegevusteraapiat paremini lõimida igapäevasesse koolipäeva ning eeldavad meeskonna teadlikku ja süsteemset koostööd (Ianni jt, 2025). Klassiruumi tasandil toetavad tegevusterapeutide strateegiad eakaaslastevahelist suhtlust ja osalust, aidates vähendada sotsiaalset eraldatust ning kujundada vastuvõtlikku rühmakultuuri (Berlas jt, 2025).

Samuti on leitud, et tegevusterapeutid nõustavad ja juhendavad õpetajaid, et nad saaksid kasutada terapeutilisi võtteid igapäevases õppetöös, mis aitab muuta sekkumised järjepidevaks ja tõhusaks (Ianni jt, 2025). Selline koostööpõhine lähenemine võimaldab siduda teraapia otseselt lapse igapäevaste tegevustega ning suurendab selle mõju lapse arengule (Grajo jt, 2020). Samas on tugiteenuste piiratud kättesaadavus ja vähene süsteemne rakendamine koolieelses keskkonnas võivad takistada laste arenguliste ja käitumuslike raskuste õigeaegset märkamist ning nendega tegelemist, kuna sekkumised ei ole alati järjepidevalt integreeritud igapäevasesse õppeprotsessi (Hockey jt, 2025).

1.2. Tegevusteraapia sekkumiste tõhusus ja rakendamisviisid koolieelses keskkonnas

Tegevusteraapia peamine eesmärk on toetada laste arengut, osalust ja iseseisvust, keskendudes lapse ning tema keskkonna vahelise koostoime parendamisele. Rahvusvahelised uuringud näitavad, et kooli- ja koolieelses keskkonnas toimuvad tegevusteraapia sekkumised aitavad parandada laste funktsionaalset toimetulekut, õppimisvalmidust ja sotsiaalset kaasatust. Selliste sekkumiste tulemuslikkus suureneb, kui need on integreeritud lapse igapäevasesse keskkonda ning viiakse läbi koostöös õpetajate ja vanematega. (Seoane-Martín ja Rodríguez-Martínez, 2023). Süstemaatiline ülevaade näitab, et erinevad sekkumised, nagu teadveloleku harjutused, sensoorse töötlemise toetamine ja täidesaatvate funktsioonide arendamine, aitavad parandada laste õpivõimet ja osalust koolikeskkonnas (Watroba jt, 2024). Ka hiljutine Austraalias läbi viidud uurimus tõi välja, et kogukonnapõhised tegevusteraapiateenused toetavad laste arengut märkimisväärselt juba varases eas, eriti madala sotsiaalmajandusliku taustaga peredes, rõhutades vajadust teenuste kättesaadavuse ja õige ajastuse järele (Mills jt, 2025).

Van der Walt jt (2020) töid välja, et motoorsete oskuste arendamisel on efektiivne rakendada 15-nädala pikkuseid programme, kus kasutatakse mängulist ja lapsekeskset lähenemist. Lisaks rõhutasid nad terapeudi, õpetaja ja vanemate koostöö olulisust, mis aitab tagada sekkumise järjepidevuse ja lapse üldise osaluse suurenemise (Van der Walt jt, 2020). Sarnaseid tulemusi kirjeldasid ka Mills jt (2025), kelle hinnangul paranevad laste tegevussoorituse ja rahulolu näitajad märgatavalt pärast individuaalset või grupipõhist teraapiat, sõltumata seansside kestusest, kui sekkumine on lapse jaoks tähenduslik ja eesmärgistatud. Tegevusteraapia sekkumised erinevad vastavalt lapse vajadustele, hõlmates nii väiksemates gruppides kui ka individuaalselt läbiviidavaid tegevusi, mis on suunatud näiteks eneseregulatsiooni, käeliste oskuste ja õppimisega seotud raskuste toetamisele (Lynch jt, 2023).

Domínguez-Lucio jt (2023) rõhutavad, et uued tehnoloogiapõhised lahendused – näiteks digitaalsed teraapiamängud ja virtuaalsed simulatsioonid – võivad suurendada laste motivatsiooni ja kaasatust teraapias, pakkudes tõhusat täiendusmeetodit traditsiooniliste sekkumiste kõrvale. Nende uurimused kinnitavad, et sensoorse ja digitaalse teraapia kombineerimine võib tugevdada lapse osalust ja õppimisvalmidust ning toetada individuaalset arengut (Domínguez-Lucio jt, 2023). Lisaks on leitud, et koolieelses eas esinevad motoorsed ja visuaal-motoorsed raskused mõjutavad lapse koolivalmidust ja edasist toimetulekut, avaldades

eelkõige kirjutamises, joonistamises ja esemete käsitlemises, kuid tegevusteraapia sekkumised, sh lühiajalised grupiprogrammid, aitavad neid oskusi parandada (Henderson jt, 2022).

Tegevusterapeutide ja õpetajate koostöö on oluline ka kaasava hariduse rakendamisel ning aitab toetada erivajadustega laste õpitulemusi ja koolikogemust. Samas on välja toodud mitmeid kitsaskohti, sealhulgas piiratud ligipääs tegevusteraapia teenustele, vähene õpetajate ettevalmistus koostööks ning ebapiisav otsene suhtlus spetsialistide vahel, mis kõik võivad mõjutada laste õpikogemust ja arengut. (Collins, 2022). Lisaks on leitud, et erivajadustega laste puhul on tõhusad sekkumised need, mis on seotud lapse igapäevase õpikeskkonnaga ning võimaldavad õpitud oskusi kohe praktiliselt rakendada (Lynch jt, 2023).

2. LASTEAIAÕPETAJATE TEADLIKKUS TEGEVUSTERAAPIAST

2.1. Lasteaiaõpetaja roll lapse arengu toetamisel

Lasteaiaõpetaja roll lapse arengu toetamisel on mitmetahuline, hõlmates lapse kognitiivse, sotsiaalse ja emotsionaalse arengu suunamist ning lapse iseseisvuse ja eneseregulatsiooni arendamist. Kaasaegse varase hariduse praktikas rõhutatakse, et õpetaja ei ole pelgalt teadmiste vahendaja, vaid lapse arengu kujundaja, kes loob turvalise ja arengut toetava keskkonna, kus laps õpib läbi mängu, uurimise ja sotsiaalse suhtluse. Arengule vastava praktika põhimõtete kohaselt peab õpetaja arvestama iga lapse individuaalsete vajaduste ja huvidega ning looma õpikogemusi, mis toetavad aktiivset osalemist ja koostööd. (Taye jt, 2025). Selline lapsekeskne ja kogemuslik lähenemine eeldab õpetajalt oskust kohandada pedagoogilisi strateegiaid vastavalt lapse arengutasemele ning pakkuda samal ajal emotsionaalset turvatunnet ja toetavat õpikeskkonda (Violant-Holz jt, 2023).

Õpetaja töö kvaliteet ja lapse arengu toetamise tõhusus on seotud õpetaja emotsionaalse pädevuse ja enesetõhususega (Ye jt, 2024; Türkmen ja Çoban, 2024). Õpetaja emotsionaalne kompetentsus ehk võime mõista ja juhtida oma tundeid ning olla lapse suhtes empaatiline mõjutab õpetamise kvaliteeti ja õpetaja-lapse suhte kujunemist (Ye jt, 2024). Samuti kujuneb õpetaja enesetõhusus töökogemuse, emotsionaalse toimetuleku ja professionaalse arengu kaudu ning mõjutab tema suutlikkust arvestada laste individuaalsete vajadustega (Türkmen ja Çoban, 2024). Samas lisavad Lipscomb jt (2022), et õpetajate töemotivatsioon ja pühendumus sõltuvad otseselt nende enesetõhususe tajust ning organisatsioonilisest toest, mis omakorda mõjutab lastega tehtava töö kvaliteeti.

Kiling jt (2023) uurimus Indoneesia lasteaiaõpetajate seas tõi esile, et keerulistes oludes, nagu COVID-19 pandeemia ajal, muutub õpetaja roll veelgi olulisemaks lapse arengu toetamisel, nõudes tihedamat koostööd vanematega ja loovate õppemeetodite kasutamist. Samas näitasid Reyhing ja Perren (2021), et õpetajate enesetõhusus ei ole staatiline, vaid kujuneb ja muutub sõltuvalt töökeskkonna toetusest ja reflektiivsest praktikast. See rõhutab vajadust õpetajate pideva professionaalse arengu ja eneseanalüüsi järele, mis aitab neil kohaneda muutuvate hariduslike ja sotsiaalsete väljakutsetega (Reyhing ja Perren, 2021).

2.2. Teadlikkuse tõstmise võimalused ja vajadused tegevusteraapias

Piiratud teadlikkus teraapia olemusest ja rakendusvõimalustest takistab selle tõhusat kasutamist koolieelses keskkonnas, kuna õpetajad ei pruugi märgata teraapiat vajavaid lapsi ega mõista, kuidas tegevusteraapia saab toetada õppe- ja kasvatustegevust. Tegevusteraapia teadlikkuse tõstmine haridusvaldkonnas on oluline, et toetada laste arengut terviklikult ja tugevdada koostööd haridustöötajate ning tugispetsialistide vahel. (ArunKumar jt, 2021). Õpetajad peavad tegevusteraapiat väärtuslikuks, ent toovad välja suhtluse ja rollijaotuse ebaselguse kui peamised takistused koostöös, mis viitab vajadusele sihitud teavituse ja selgema koostöö järele (Benson jt, 2016). Õpetajate ja tugispetsialistide teadlikkuse suurendamine võimaldab paremini rakendada multidistsiplinaarset lähenemist, kus tegevusteraapia ei ole eraldiseisev teenus, vaid osa lapse arengu ja õpikeskkonna toetamisest (Fyffe, 2024) ning kus keskne roll on koostööl, juhendamisel ja teadmiste jagamisel tegevusterapeutide ja õpetajate vahel (Lynch jt, 2023).

Tegevusteraapia lõimimine õppeprotsessi toetab õpetajate professionaalset enesekindlust ja soodustab varajast sekkumist. Tegevusterapeutid töötavad õpetajatega partnerluses, et kujundada kaasavat keskkonda, kus teraapia põhimõtted on integreeritud igapäevastesse tegevustesse ja mängu kaudu õppimisse. (Fyffe, 2024). Selline lähenemine aitab ennetada arengulisi raskusi ja toetab laste osalust nende loomulikus õpikeskkonnas, tugevdades samal ajal õpetajate valmisolekut rakendada terapeutilisi meetodeid ka iseseisvalt (Soref jt, 2023). Tulemuslik koostöö eeldab selgelt kokku lepitud rolle, kaitstud koosolekuaga ja järjepidevat kohalolu koolis, et tegevusteraapia teadmised jõuaksid klassiruumi, vastasel juhul jääb koostöö juhuslikuks (Ianni jt, 2025).

Võimekuse tõstmise programmid, mis hõlmavad koolitusi, juhendamist ja kogemusõpet, parandavad õpetajate teadmisi, hoiakuid ja enesetõhusust koostöös tugispetsialistidega ning toetavad tegevusteraapia põhimõtete teadlikumat rakendamist lapse arengu järjepidevaks toetamiseks (Haddara jt, 2022). Tegevusteraapia rolli ja eesmärkide tutvustamine koolituste ja praktiliste juhendmaterjalide kaudu suurendab õpetajate suutlikkust tuvastada lapse arengu eripärasid, kavandada sobivaid sekkumisi ja teha koostööd spetsialistidega (Seoane-Martín ja Rodríguez-Martínez, 2023). Regulaarne koostöö ja tegevusterapeuti järjepidev kohalolek haridusasutuses aitab parandada nii õpetajate valmisolekut kui ka laste osalust ja kaasatust õppeprotsessis (Lynch jt, 2023).

3. UURIMISTÖÖ METOODIKA

3.1. Metoodika valik ja valimi kirjeldus

Käesolev töö on kvantitatiivne empiiriline uurimus, mille eesmärk on koguda ja analüüsida andmeid Tallinna Kesklinna lasteaedades töötavate õpetajate teadlikkuse kohta tegevusteraapiast kui lapse arengu tugiteenusest. Kvantitatiivne lähenemine võimaldab kirjeldada, võrrelda ning tuvastada sarnaseid mustreid (Bryman, 2016; Ghanad, 2023).

Uuringu sihtrühmaks olid Tallinna Kesklinna munitsipaallasteaedade rühmaõpetajad. Uuring viidi läbi Tallinna Kesklinna lasteaedades, kuna tegemist on uurijale logistiliselt kergesti ligipääsetava piirkonnaga, juhuks kui oleks olnud tarvis minna füüsiliselt kohapeale küsitlust läbi viima. Samuti oli vajalik uuringu ulatus selgelt piiritleda, et tagada töö teostatavus ja andmete analüüsi selgus, mistõttu keskenduti ühele linnaosale.

Valim on osaliselt eesmärgistatud, küsimustik saadeti Tallinna Kesklinna piirkonna 22-le lasteaia juhtkonnale. Uuringu sihtrühm olid eelkõige rühmaõpetajad, kellel on otsene igapäevane kokkupuude laste arengu toetamise ja tugispetsialistidega koostöoga. Vastata võisid soovi korral ka lasteaia juhtivtöötajad ja tugispetsialistid. Analüüsi on kaasatud kõigi ametirühmade vastused. Ametirühmade võrdlemisel tuleb arvestada, et mõnes rühmas oli vastajate arv väga väike, mistõttu võivad protsentuaalsed erinevused olla tundlikud üksikvastuste suhtes.

Valimi moodustavad Tallinna Kesklinna lasteaedade töötajad, kellest suurema osa moodustavad rühmaõpetajad (vt tabel 1).

Tabel 1. Valimi kirjeldus.

Ametirühm	n	%
Õpetaja	54	78
Abiõpetaja	6	9
Juhtivtöötaja	7	10
Tugispetsialist	2	3
Kokku	69	100

Küsimustikule vastas kokku 69 töötajat 16 erinevast Tallinna Kesklinna lasteaiaast. Nendest 54 (78%) olid õpetajad, 6 (9%) abiõpetajad, 7 (10%) juhtivtöötajad ning 2 (3%) tugispetsialistid.

Selline jaotus näitab, et uuringu tulemused peegeldavad eelkõige rühmaõpetajate vaadet, kellel on igapäevane kokkupuude laste arengu toetamisega.

3.2. Andmete kogumise meetod ja protsessi kirjeldus

Andmete kogumiseks kasutati struktureeritud ankeetküsimustikku, mis koosneb 13 väitest ja küsimusest. Küsimustik koostati teooriaosa põhjal, et mõõta õpetajate teadlikkust tegevusteraapia olemuse, rakendamise ja vajalikkuse kohta lasteaias. Küsimustik koostati tuginedes Brymani (2016: 237–266) soovitudele küsimuste selguse, loogilisuse ja üheselt mõistetavuse tagamiseks. Enne küsimustiku lõplikku levitamist viidi läbi pilootküsitlus, et hinnata küsimuste arusaadavust ja loogilist järjestust. Pilootküsitluses osales 5 inimest, kes vastasid sihtrühma tunnustele ehk vastajad olid lasteaiasõpetajad, kuid ei töötanud valitud ehk Tallinna Kesklinna piirkonna lasteaedades. Pilootküsitluse tulemusel täpsustati ühe küsimuse sõnastust. Pilootküsitluse vastajate vastused jäid põhivalimist välja.

Küsimused on suunatud teadlikkuse eri tasandite hindamisele:

- teadmised tegevusteraapia mõistest ja eesmärkidest;
- teadlikkus tegevusteraapia rakendusvaldkondadest;
- hoiakud tegevusteraapia vajalikkuse ja kaasamise suhtes;
- õpetajate kogemused laste arengu raskustega rühmas.

Küsimustik jagati digitaalselt valitud lasteaedade juhtkondade kaudu, kes edastasid selle oma õpetajatele. Küsitlus viidi läbi Google Forms keskkonnas. Küsimustik edastati sihtrühmale 28.02.2026 ning vastamine oli avatud kuni 17.04.2026. Andmekogumise perioodi jooksul kasutati vastamismäära suurendamiseks täiendavaid meeldetuletusi. Ühel korral saadeti kirjalik meeldetuletus ning lisaks teostati telefonikõned lasteaedadesse, et juhtida tähelepanu küsimustiku edastamisele ja täitmisele. Selgus, et esialgu ei olnud kõikides lasteaedades küsimustikku juhtkonna poolt edasi edastatud. Pärast telefonikontakti võtmist lisandus vastajaid ning uuringusse kaasati täiendavalt mitmeid lasteasutusi. Samas esines ka asutusi, kust vastuseid ei laekunud. Lisaks kasutati mitteametlikke meeldetuletusi, kus küsimustiku levitamisel toetasid autori kontaktivõrgustikku kuuluvad lasteaedade töötajad, kes jagasid ankeeti oma kolleegidele. Selline kombineeritud lähenemine aitas suurendada vastajate arvu ning laiendada valimi hõlmatust. Vastamine oli vabatahtlik ja anonüümne.

3.3. Andmete analüüsi meetod ja protsessi kirjeldus

Andmete analüüs viidi läbi kvantitatiivse andmetöötluse meetodil, kasutades kirjeldavat ja võrdlevat statistikat. Analüüsi eesmärk oli saada ülevaade:

- õpetajate teadlikkuse tasemest ja selle jaotusest (protsendid, keskmised, sagedused);
- õpetajate kokkupuutest laste arenguliste raskuste märkamisel (protsendid, sagedused);
- õpetajate hoiakutest tegevusteraapia vajalikkuse ja rakendatavuse suhtes lasteaias;

Andmed sisestati ja töödeldi arvutustabelis (MS Excel). Analüüsi käigus kontrolliti andmeid ning kasutati sagedusi ja protsente, et kirjeldada vastuste jaotust ning hinnata üldist teadlikkuse taset. Kuna küsimustik koosnes peamiselt jah/ei tüüpi küsimustest, analüüsiti vastuseid binaarsel kujul. Iga küsimuse puhul arvutati vastuste sagedused ning osakaalud protsentides, et hinnata, kui suur osa vastajatest omab vastavat teadmist või seisukohta. Tulemuste esitamisel keskenduti sellele, mitu vastajat vastas „jah“ ja mitu „ei“ ning milline oli nende osakaal kogu valimist. Selline lähenemine võimaldas anda ülevaate õpetajate teadlikkuse tasemest erinevate väidete lõikes. Lisaks võrreldi vastuste jaotust küsimuste lõikes, et tuvastada, millistes valdkondades on teadlikkus kõrgem ja millistes madalam. Andmete tõlgendamisel lähtuti uurimisküsimustest ning teoreetilisest raamistikust, keskendudes teadlikkuse kirjeldamisele protsentuaalsel kujul.

Lisaks analüüsiti vastuste jaotust erinevate küsimuste lõikes, et tuvastada, millistes valdkondades on teadlikkus kõrgem või madalam. Andmete puhastamisel ei ilmnunud ühtegi puudulike vastustega ankeeti. Andmete tõlgendamisel lähtuti uurimisküsimustest ning teoreetilisest raamistikust, keskendudes teadlikkuse taseme üldisele kirjeldamisele ja mustrite tuvastamisele.

3.4. Uurimistöö eetika ja usaldusväärsus

Uurimistöö järgib sotsiaalteadusliku uurimise eetilisi põhimõtteid, mille kohaselt tuleb osalejaid kohelda austusega, tagada nende anonüümsus ning informeeritud nõusolek (Bos, 2020:18–21). Küsitluse alguses esitati kirjalik teavitust, milles selgitati uurimistöö eesmärki ja andmete kasutust, rõhutati vabatahtlikku osalemist ning õigust vastamine igal ajal katkestada ning kinnitati anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse tagamine. Eetilise uurimistöö põhimõtete

kohaselt ei tohi osalejatele põhjustada kahju ega stressi ning andmeid kasutatakse ainult uurimistöö eesmärgil (Bos, 2020). Uuringus ei kogutud isiku tuvastamist võimaldavaid andmeid ning tulemusi esitatakse üldistatult.

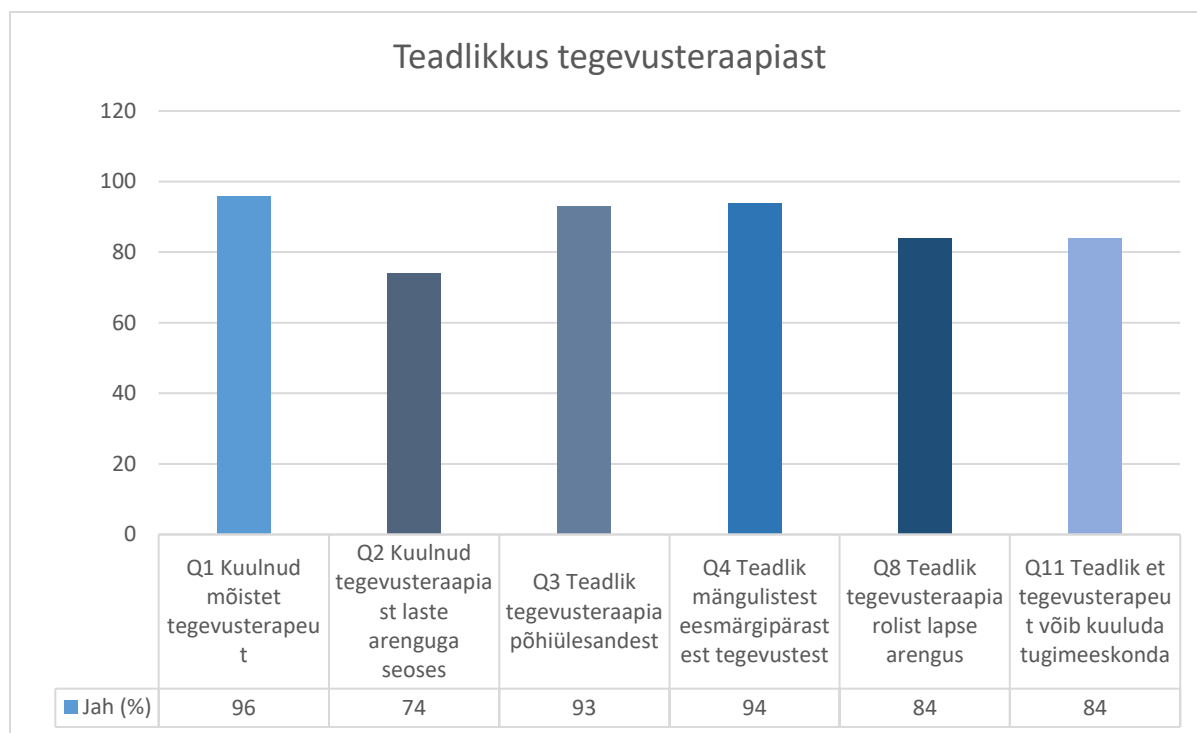
Lisaks lähtuti uurimistöö läbiviimisel tegevusteraapia eetika põhiprintsiipidest, milleks on inimese autonoomia ja konfidentsiaalsuse printsiip, austuse printsiip ning kahju vältimise printsiip. (Eesti Tegevusterapeutide Liit, 2013). Osalemine oli vabatahtlik ja anonüümne ning vastajatele tagati õigus uuringust igal ajal loobuda.

Kvantitatiivse uurimuse kvaliteedi hindamisel tugineti Brymani (2016:46–50; 168–177) toodud kriteeriumidele: usaldusväarsus, replitseeritavus, valiidsus ja üldistatavus. Usaldusväarsus tagati küsimustiku ühtse struktuuri ja standardiseeritud vormi kaudu ning pilootküsitlus aitas kontrollida küsimuste arusaadavust. Replitseeritus on tagatud, kuna küsimustik ja analüüsiprotsess on kirjeldatud viisil, mis võimaldab uuringut korrata. Valiidsus põhineb küsimuste koostamisel teooria ja varasemate uuringute alusel. Üldistatavus on piiratud uuritava valimiga, kuid annab ülevaate Tallinna Kesklinna lasteaedade kontekstis.

Uurimistöö koostamisel kasutati tehisintellektil põhinevat keelemudelit ChatGPT (OpenAI) abivahendina teksti keeleliseks toimetamiseks, sõnastuse selgemaks muutmiseks ning struktuuri parandamiseks. Tehisintellekti kasutati ka ideede sõnastamisel ja teksti ümbersõnastamisel, kuid kogu sisu, analüüs ja järeldused on autori enda koostatud. Kasutatud allikad on iseseisvalt kontrollitud ning viidatud vastavalt akadeemilistele nõuetele.

4. TULEMUSED

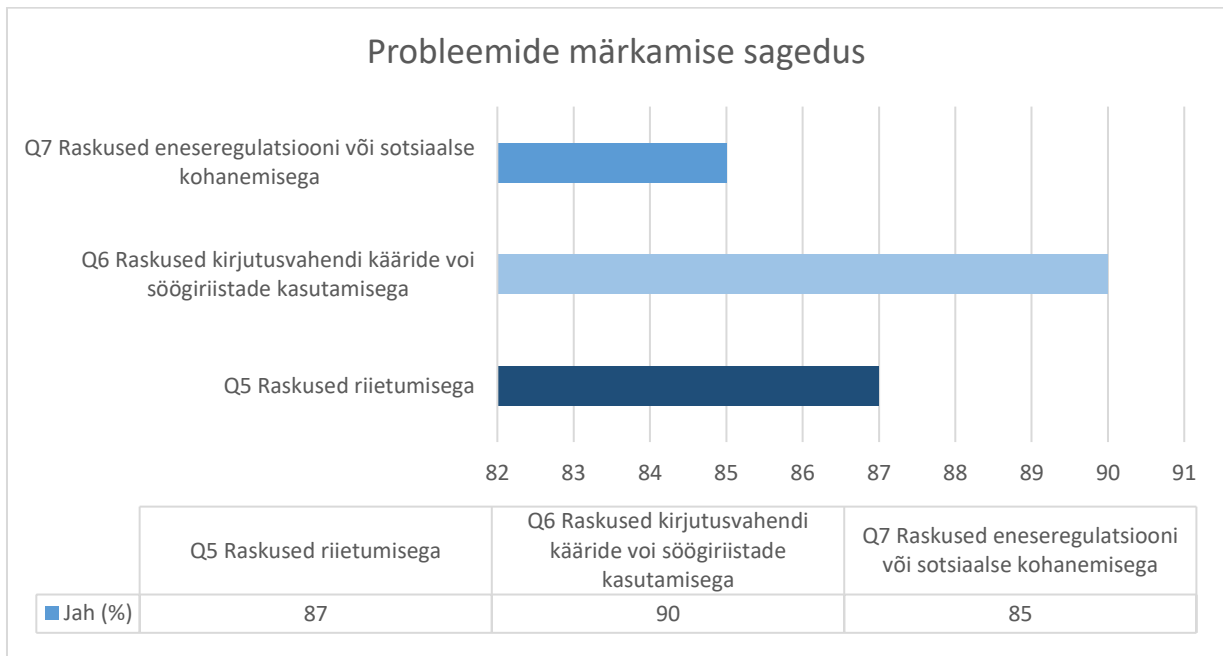
Joonisel 1 on esitatud vastajate teadlikkus tegevusteraapiast erinevate väidete lõikes. Tulemused näitavad, et üldine teadlikkus on kõrge. Kõige suurem osakaal vastajatest (96%) on kuulnud tegevusteraapia mõistest. Samuti on väga kõrge teadlikkus tegevusteraapia põhieesmärkidest (93%) ning sellest, et mängulised ja eesmärgipärased tegevused on tegevusteraapia oluline osa (94%). Veidi madalam on teadlikkus tegevusteraapia seostest lapse arenguga, kus „jah” vastuseid oli 74%. Teadlikkus tegevusteraapia rollist lapse arengus (84%) ning selle kuulumisest tugimeeskonda (84%) on samuti suhteliselt kõrge, kuid jääb alla teistele näitajatele. Kokkuvõttes võib öelda, et vastajad on üldiselt tegevusteraapiast teadlikud, kuid sügavam arusaam selle praktilisest rakendamisest ja seostest lapse arenguga on mõnevõrra ebaühtlasem.

Joonis 1. Teadlikkus tegevusteraapiast.

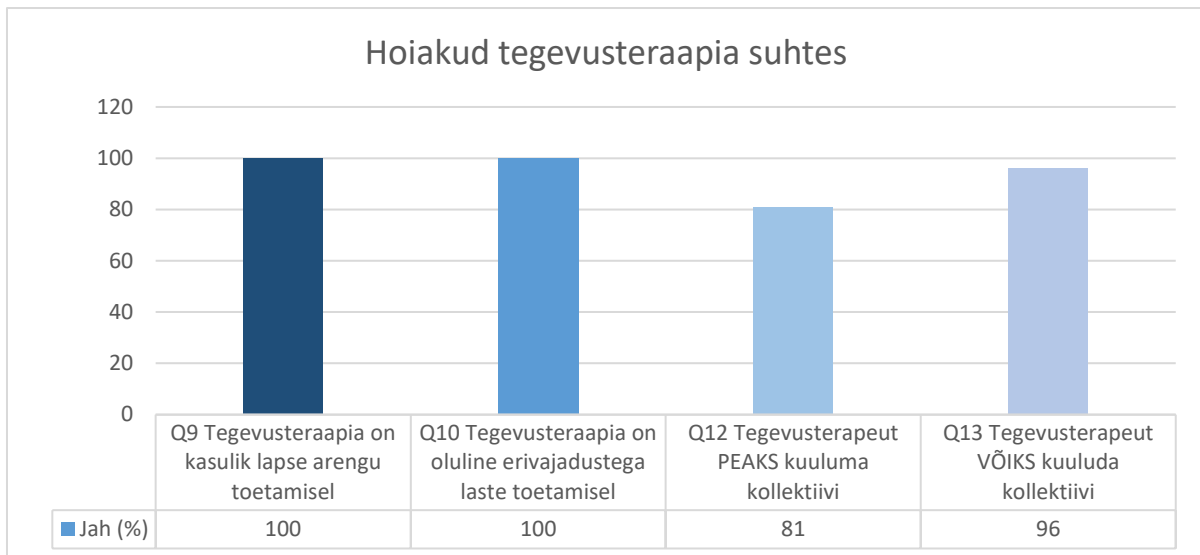
Joonisel 2 on esitatud õpetajate poolt märgatud probleemide esinemissagedus laste seas. Tulemused näitavad, et kõige sagedamini märgatakse raskusi kirjutusvahendite, käärde või söögiriistade kasutamisel, mille puhul vastas „jah” 90% vastajatest. Samuti on levinud raskused riietumisel, mida märkis 87% vastanutest. Mõnevõrra harvemini täheldatakse raskusi eneseregulatsiooni või sotsiaalse kohanemise valdkonnas, kus „jah” vastuste osakaal oli 85%.

Kokkuvõttes võib järeldada, et õpetajad puutuvad kõige enam kokku peenmootorika ja igapäevaoskustega seotud raskustega, samas kui sotsiaalsete ja eneseregulatsiooniga seotud probleemid on veidi vähem märgatavad, kuid siiski väga sagedased.

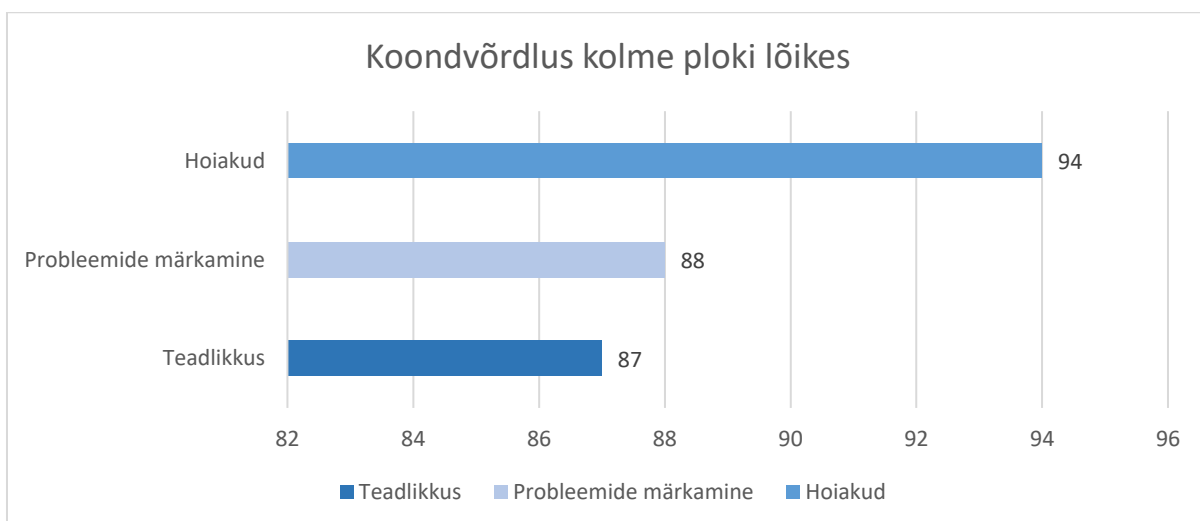
Joonis 2. Probleemide märkamise sagedus

Hoiakud tegevusteraapia suhte tulemused näitavad (vt joonis 3), et hoiakud on selgelt positiivsed. Kõik vastajad (100%) leidsid, et tegevusteraapia on kasulik lapse arengu toetamisel ning samuti oluline erivajadustega laste toetamisel. Enamik vastajatest (96%) arvas, et tegevusterapeut võiks kuuluda lasteaia kollektiivi. Samas oli mõnevõrra väiksem nende osakaal (81%), kes leidsid, et tegevusterapeut peaks kindlasti kuuluma kollektiivi. Kokkuvõttes võib järeldada, et kuigi tegevusteraapia vajalikkust ja kasulikkust hinnatakse väga kõrgelt, esineb mõningane erinevus selles, kui tugevaks peetakse vajadust tegevusterapeudi püsivaks kaasamiseks lasteaia meeskonda.

Joonis 3. Hoiakud tegevusteraapia suhtes

Joonisel 4 on esitatud koondvõrdlus kolme analüüsitud ploki lõikes. Tulemused näitavad, et kõige kõrgem on hoiakute näitaja, mille keskmine „jah“ vastuste osakaal on 94% mis näitab, et vastajad suhtuvad tegevusteraapiasse positiivselt ning peavad seda vajalikuks lapse arengu toetamisel. Probleemide märkamise ploki keskmine näitaja 88%, mis näitab, et õpetajad puutuvad sageli kokku erinevate arengu- ja toimetulekuraskustega laste seas. Kõige madalam on teadlikkuse ploki keskmine näitaja (87%), kuigi ka see tulemus on pigem kõrge. See viitab, et kuigi üldine teadlikkus tegevusteraapiast on hea, ei ole see nii ühtlaselt kõrge kui hoiakud. Kokkuvõttes võib järeldada, et positiivsed hoiakud tegevusteraapia suhtes ületavad mõnevõrra nii teadlikkuse taset kui ka praktilist probleemide märkamist.

Joonis 4. Kolme ploki koondskoor

Tabelis 2 on esitatud ametirühmade võrdlus teadlikkuse lõikes. Tulemused näitavad, et üldine teadlikkus tegevusteraapiast on kõigis ametirühmades kõrge, kuid esineb mõningaid erinevusi üksikute küsimuste lõikes. Kõige ühtlasemalt kõrged tulemused on juhtivtöötajate ja tugispetsialistide seas, kus enamikus küsimustes ulatub „jah“ vastuste osakaal 100%-ni. See viitab väga heale teadlikkusele tegevusteraapia olemusest ja rollist. Õpetajate puhul on teadlikkus samuti kõrge, jäädes enamasti vahemikku 81–94%, kuid madalam näitaja ilmneb küsimuses, mis puudutab tegevusteraapia seost lapse arenguga, kus „jah“ vastas 72% vastanutest. Abiõpetajate tulemused on küll üldiselt kõrged, kuid tegevusteraapiaga kokkupuute küsimuses on „jah“ vastuste osakaal madalam (50%), mis viitab ebaühtlasele teadlikkusele selles rühmas. Kokkuvõttes võib järeldada, et kuigi teadlikkus tegevusteraapiast on üldiselt kõrge kõigis ametirühmades, esineb erinevusi eelkõige sügavama sisulise arusaama tasandil, eriti õpetajate ja abiõpetajate seas.

Tabel 2. Ametirühmade võrdlus teadlikkuse lõikes (%).

Ametirühm	Tegevus terapeudi mõiste	Tegevusteraapia tundmine	Põhiülesannete teadlikkus	Mänguliste tegevuste teadlikkus	Mõju lapse arengule	Roll tugimeeskonnas
Õpetaja	94,4	72	91	93	81	81
Abiõpetaja	100	50	100	100	100	83
Juhtivtöötaja	100	86	100	100	100	100
Tugispetsialist	100	100	100	100	100	100

Probleemide märkamise lõikes saadud tulemused näitavad (vt tabel 3), et kõigi ametirühmade esindajad märkavad laste seas sageli erinevaid probleeme. Juhtivtöötajate, tugispetsialistide ja abiõpetajate puhul ulatuvad kõik näitajad 100%-ni, mis viitab nende ühtlaselt kõrgele kokkupuutele erinevate arengu- ja toimetulekuraskustega. Õpetajate seas on näitajad veidi madalamad, jäädes vahemikku 83–89%, mis viitab mõningasele varieeruvusele probleemide märkamises.

Tabel 3. Ametirühmade võrdlus probleemide märkamise lõikes (%).

Ametirühm	Raskused riietumisel	Raskused vahendite kasutamisel	Raskused eneseregulatsioonis
Õpetaja	85	89	83
Abiõpetaja	100	100	100
Juhtivtöötaja	100	100	100
Tugispetsialist	100	100	100

Ametirühmade võrdlus hoiakute lõikes näitab (vt tabel 4), et suhtumine tegevusteraapiasse on kõigis rühmades väga positiivne. Kõik vastajad peavad tegevusteraapiat nii lapse arengu toetamisel kasulikuks kui ka erivajadustega laste puhul oluliseks, kusjuures „jah“ vastuste osakaal on kõigis rühmades 100%.

Erinevused ilmnevad hinnangutes, kas tegevusterapeut peaks või võiks kuuluda lasteaia kollektiivi. Õpetajate seas on „jah“ vastuste osakaal vastavalt 78% ja 94%, abiõpetajatel 67% ja 100% ning juhtivtöötajatel 100% ja 86%. Tugispetsialistide hinnangud on kõikides kategooriates 100%, mis viitab täielikule üksmeelele.

Tabel 4. Ametirühmade võrdlus hoiakute lõikes (%).

Ametirühm	Kasulikkus lapse arengus	Olulisus erivajadustega laste toetamisel	Tegevusterapeut peaks kuuluma kollektiivi	Tegevusterapeut võiks kuuluda kollektiivi
Õpetaja	100	100	78	94
Abiõpetaja	100	100	67	100
Juhtivtöötaja	100	100	100	86
Tugispetsialist	100	100	100	100

Kokkuvõttes võib järeldada, et hoiakud tegevusteraapia suhtes on ühtlaselt positiivsed, kuid teatud väidete puhul esineb mõningast erinevust hinnangutes erinevate ametirühmade vahel.

ARUTELU

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli hinnata Tallinna Kesklinna lasteaedade õpetajate teadlikkust tegevusteraapiast ning selle rollist lapse arengu toetamisel lasteaia. Tulemused näitavad, et uuritavas piirkonnas vastanute üldine teadlikkus on pigem hea ning õpetajate hoiakud tegevusteraapia suhtes on positiivsed. Autori hinnangul näitab õpetajate positiivne hoiak ka õpetajate suuremat vajadust ja soovi teha koostööd teiste spetsialistidega.

Tegevusteraapia eesmärk on toetada lapse osalust igapäevastes tegevustes ning parandada tema toimetulekut loomulikus keskkonnas (WFOT, 2013; AOTA, 2020). Uuringu tulemused kinnitavad, et enamik vastajatest on teadlikud tegevusteraapia mõistest ja selle põhimõtetest. Samas on selge, et sisuline arusaam tegevusteraapiast, eriti seosest lapse arenguga, on mõnevõrra nõrgem. See näitab, et kuigi termin kui selline on tuttav, ei pruugi selle praktiline tähendus õpetajate jaoks olla selge. Autori jaoks ei ole tulemused üllatavad, kuna tegevusteraapia kättesaadavus Eesti koolieelsetes lasteasutustes on piiratud ning õpetajate kokkupuude tegevusteraapiatega on vähene, mistõttu kujuneb arusaam pigem üldisel tasandil kui praktilise kogemuse kaudu.

Teadlikkus tegevusteraapiast on lasteaedade personali seas antud uuringu tulemuste põhjal üldiselt kõrge, kuid varieerub küsimuste lõikes. Õpetajate teadlikkus on otseselt seotud nende võimega märgata lapse arengulisi eripärasid ja vajadust sekkumise järele (ArunKumar jt, 2021). Käesoleva uuringu tulemused näitavad, et õpetajad märkavad laste raskusi väga sageli, eriti peenmootorika ja igapäevaoskuste valdkonnas. See on kooskõlas varasemate uuringutega, mis rõhutavad tegevusteraapia rolli just mootorsete ja funktsionaalsete oskuste arendamisel (Case-Smith jt, 2013; Soref jt, 2023). Seda väidet, et raskused peenmootorika ja igapäevaoskuste valdkonnas on sagedased, kinnitab ka autori enda senine tegevusteraapia töökogemus lastega.

Samas tekib siin oluline vastuolu, et kuigi probleemide märkamise tase on kõrge, ei ole teadlikkus tegevusteraapia võimalustest sama ühtlane. Autori hinnangul viitab see sellele, et õpetajad küll näevad probleeme, kuid neil puudub teadlikkus siduda need tegevusteraapiaga kui võimaliku sekkumisena. See on oluline kitsaskoht, kuna teooria järgi on just varajane sekkumine ja õigeaegne spetsialisti kaasamine lapse arengu seisukohalt kriitilise tähtsusega (Seoane-Martín ja Rodríguez-Martínez, 2023).

Uuring näitas, et hoiakud tegevusteraapia suhtes on positiivsed, mis on kooskõlas Benson jt (2016) järeldustega, et õpetajad peavad tegevusteraapiat väärtuslikuks tugiteenuseks. Samas on varasemates uuringutes leitud, et teadmiste puudulikkus ja rollide ebaselgus võivad takistada tõhusat koostööd (Benson jt, 2016; Ianni jt, 2025). Ka käesoleva uuringu tulemused viitavad sellele – kuigi tegevusteraapiat peetakse vajalikuks, ei olda alati kindlad selle praktilises rakendamises ega meeskonda kuulumise vajalikkuses. Autori hinnangul on see üks olulisemaid järeldusi. Positiivne hoiak loob väga hea aluse tegevusteraapia laiemaks rakendamiseks, kuid ilma süsteemse teadlikkuse tõstmiseta ei pruugi see realiseeruda praktilises koostöös. See tähendab, et probleem ei ole niivõrd suhtumises, vaid teadmiste sügavuses ja rakendusoskustes.

Ametirühmade võrdlus toob samuti välja mustri, milles juhtivtöötajate ja tugispetsialistide teadlikkus on ühtlasemalt kõrge, samas kui õpetajate ja abiõpetajate seas esineb rohkem varieeruvust. Autori arvates on see loogiline, kuna juhtivtöötajad ja tugispetsialistid puutuvad enam kokku süsteemsema infoga ning nende roll eeldab laiemat ülevaadet tugiteenustest. Sellest ilmneb vajadus suunata teadlikkuse tõstmise tegevused eelkõige rühmaõpetajatele, kes on igapäevaselt lastega kontaktis.

Tulemused vastavad uurimusprobleemile. Kuigi rahvusvaheliselt on tegevusteraapiad haridussüsteemi oluline osa, näitab käesolev uuring, et Eestis antud uuritava piirkonna kontekstis on teadlikkus küll olemas, kuid mitte piisavalt ühtlane ning tihti puudub praktiline kokkupuude. Samuti on varasemates uuringutes leitud, et tugiteenuste puudulikkuse tõttu võivad probleemid jääda märkamata (Hockey jt, 2025). Käesoleva uuringu tulemused näitasid küll kõrget probleemide märkamise taset, kuid see ei pruugi alati viia adekvaatse sekkumiseni.

Tulenevalt uuringu tulemustest teeb autor järgmised ettepanekud:

1. Korraldada lasteaiaõpetajatele sihipäraseid koolitusi, mis keskenduvad tegevusteraapia praktilistele rakendusvõimalustele igapäevatoös.
2. Tugevdada õpetajate ja tugispetsialistide koostööd ning muuta tegevusteraapi roll lasteaia tugisüsteemis selgemaks ja nähtavamaks.
3. Tegevusteraapia eriala esimese kursuse vaatluspraktika ühe eesmärgina käsitleda lasteaiaühikute füüsilise ja sotsiaalse keskkonna mõju teadlikumat hindamist lapse tegevusvõimele ja osalusele.

Edaspidi on vajalik viia läbi suurema valimiga uuringuid, et saada laiem ülevaade lasteaiaõpetajate teadlikkusest tegevusteraapiast Eestis, kuna piirkondlikud erinevused võivad olla märkimisväärsed.

Kokkuvõttes võib öelda, et uurimisülesanded said vastuse. Õpetajate teadlikkus tegevusteraapiast on üldiselt hea, kuid ebaühtlane. Õpetajad märkavad laste arenguprobleeme sageli, kuid ei pruugi neid siduda tegevusteraapia võimalustega. Hoiakud tegevusteraapia suhtes on positiivsed, mis loob eeldused selle teenuse laiemaks rakendamiseks. Autori hinnangul on edasiste sammudena vajalik keskenduda eelkõige praktilistele koolitustele ja teadlikkuse süvendamisele, mis aitaks õpetajatel paremini mõista tegevusteraapia rolli ning kasutada seda teadmist igapäevases töös.

JÄRELDUSED

1. Lasteaiaõpetajate teadlikkus tegevusteraapia mõistest, eesmärkidest ja rollist on üldiselt kõrge. Enamik vastajatest on kuulnud tegevusteraapia mõistest ning on teadlikud selle põhieesmärkidest ja kasutatavatest meetoditest. Samas on teadlikkus madalam tegevusteraapia seostest lapse arenguga ning selle praktilisest rakendamisest, mis viitab ebaühtlasele arusaamale.
2. Õpetajad puutuvad igapäevatoos sageli kokku laste arenguliste raskustega. Kõige enam märgatakse raskusi peenmotoorika ja igapäevaoskuste valdkonnas, sealhulgas kirjutusvahendite, käärde ja söögiriistade kasutamisel ning riietumisel. Samuti esineb sageli raskusi eneseregulatsiooni ja sotsiaalse kohanemisega.
3. Õpetajate hoiakud tegevusteraapia kasulikkuse ja rakendamise suhtes on väga positiivsed. Kõik vastajad peavad tegevusteraapiat lapse arengu toetamisel vajalikuks. Enamik leiab, et tegevusterapeut võiks kuuluda lasteaia kollektiivi, kuid mõnevõrra väiksem osa peab seda tingimata vajalikuks.

KASUTATUD KIRJANDUS

American Occupational Therapy Association (AOTA). (2014). *Frequently Asked Questions: What is the Role of Occupational Therapy in Early Intervention?* <https://www.ocecd.org/Downloads/AOTA%20Early%20Intervention%20FAQ%20Final3.pdf> (12.05.2026)

American Occupational Therapy Association (AOTA). (2020). Occupational Therapy Practice Framework: Domain and Process (4th ed.). *American Journal of Occupational Therapy*, 74(Supplement_2). <https://doi.org/10.5014/ajot.2020.74S2001>

Anton, G. (2017). *Erivajadusega laste vanemate teadlikkus tegevusteraapiast ja rahulolu tegevusteraapia teenusega Eestis*. Lõputöö. Tallinn: Tallinna Tervishoiu Kõrgkool.

ArunKumar, M., Kannan, A., & Karthikeyan, G. (2021). Awareness about Occupational Therapy among Special Educators. *International Journal of All Research Education and Scientific Methods*, 9 (10). https://www.researchgate.net/profile/Arun-Kumar-614/publication/371660952_Awareness_about_Occupational_Therapy_among_Special_Educators-/links/648dccb9ed6874a5b43633/Awareness-about-Occupational-Therapy-among-Special-Educators.pdf.

Benson, J.D., Szucs K.A., Mejasic J. J. (2016). Teachers' perceptions of the role of occupational therapist in schools. *Journal of Occupational Therapy, Schools and Early Intervention*, 9 (3), 290–301. <http://dx.doi.org/10.1080/19411243.2016.1183158>.

Berk, L. E. (2018). *Development through the lifespan* (7th ed.). Pearson.

Berlas, F., Soherwardy, A. J., & Asghar, A. (2025). Building Inclusive Connections: The Role of Occupational Therapy in Enhancing Children's Interaction within Inclusive Education. *Journal of Social Horizons*, 2(2), 120-127. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15712728>.

Bolisani, E., & Bratianu, C. (2017). The elusive definition of knowledge. In *Emergent knowledge strategies: Strategic thinking in knowledge management* (pp. 1-22). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-60657-6_1

Bos, J. (2020). Research Ethics for Students in the Social Sciences. *Cham: Springer*. DOI: 10.1007/978-3-030-48415-6.

Bryman, A. (2016). *Social Research Methods*. 4th ed. *Oxford: Oxford University Press*.

Case-Smith, J., Frolek Clark, G. J., & Schlabach, T. L. (2013). Systematic review of interventions used in occupational therapy to promote motor performance for children ages birth–5 years. *The American Journal of Occupational Therapy*, 67(4), 413-424. <https://doi.org/10.5014/ajot.2013.005959>

Collins, A. (2022). *Supporting children through school-based occupational therapy: A primary school teacher's perspective* (unpublished thesis). Marino Institute of Education. <https://www.tara.tcd.ie/tara8/server/api/core/bitstreams/2eab0769-03ce-4463-bdb4-09d47f63548f/content>

Domínguez-Lucio, S., Compañ-Gabucio, L. M., Torres-Collado, L., & García de la Hera, M. (2023). Occupational therapy interventions using new technologies in children and adolescents with autism spectrum disorder: A scoping review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(4), 3145. <https://doi.org/10.1007/s10803-022-05431-3>.

Eesti Tegevusterapeutide Liit. (2013). Eetikakoodeks. <https://tegevusterapeutid.ee/dokumendid/eetikakoodeks/> (12.05.2026).

Fyffe, L. (2024). Occupational therapy embedded in early childhood education (OTEEC): Developing a population-focused, place-based approach to early intervention through occupational therapy and early childhood education center partnerships. *Journal of Occupational Therapy, Schools, & Early Intervention*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/19411243.2024.2442915>.

Ghanad, A. (2023). An overview of quantitative research methods. *International journal of multidisciplinary research and analysis*, 6(08), pp.3794-3803. <https://doi.org/10.47191/ijmra/v6-i8-52>.

Grajo, L. C., Candler, C., & Sarafian, A. (2020). Interventions within the scope of occupational therapy to improve children's academic participation: A systematic review. *The American Journal of Occupational Therapy*, 74(2), 7402180030p1-7402180030p32. <https://doi.org/10.5014/ajot.2020.039016>.

Haddara, A., Bourke, M., Loh, A., Saravanamuttoo, K. A., Bruijns, B. A., & Tucker, P. (2022). Effect of Capacity Building Interventions on Classroom Teacher and Early Childhood Educator Physical Activity and Fundamental Movement Skills Related Self-efficacy, Knowledge, and Attitudes: A Systematic Review and Meta-Analysis. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18907-x>.

Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 312(5782), 1900-1902. <https://doi.org/10.1126/science.1128898>.

Henderson, J., Hughes, R., & Coxon, K. (2022). Making all the right moves: Clinician-led development and pilot of an evaluative toolkit for a community-based school readiness group program. *British Journal of Occupational Therapy*, 85(12), 955-964. <https://doi.org/10.1177/03080226221098945>.

Hockey, R., Philpott-Robinson, K., Haracz, K., & Ray, K. (2025). Trauma-informed or sensory-based practices in preschool settings: A scoping review. *Australian Occupational Therapy Journal*, 72(3), e70027. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.70027>.

Ianni, L., Camden, C., Campbell, W., Colquhoun, H., & Anaby, D. (2025). Occupational Therapist-Teacher Collaboration in Inclusive Education in Québec: A Qualitative Descriptive Study. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 92(2), 135-147. <https://doi.org/10.1177/00084174241310078>.

Jasmin, E., Gauthier, A., Julien, M., Hui, C. (2017). Occupational Therapy in Preschool: A Synthesis of Current Knowledge. *Early Childhood Education Journal*, 46(1), 73-82. https://doi.org/10.1007/s10643-017-0840-3?urlappend=%3Futm_source%3Dresearchgate.net%26utm_medium%3Darticle

Kiling, I. Y., Boeky, D. L., Rih Tugu, P. A., Bunga, B. N., & Andriana, E. (2024). How do preschool teachers perceive students' development in difficult times? A photovoice study. *Research in Education*, 118(1), 73-86. <https://doi.org/10.1177/00345237231160088>.

Kutsekoda. (2020). *Õpetaja, tase 6 kutsestandard*. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10747319> (12.05.2026).

Kõverik, K. (2008). Eesti lasteaiaõpetajate valmidus õpetada erivajadusega lapsi tavalasteaias. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/6195/koverik_kadri.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Lipscomb, S. T., Chandler, K. D., Abshire, C., Jaramillo, J., & Kothari, B. (2022). Early childhood teachers' self-efficacy and professional support predict work engagement. *Early childhood education journal*, 50(4), 675-685. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01182-5>.

Lynch, H., Moore, A., O'Connor, D. and Boyle, B. (2023). Evidence for implementing tiered approaches in school-based occupational therapy in elementary schools: a scoping review. *The American Journal of Occupational Therapy*, 77(1), (11pp). doi:10.5014/ajot.2023.050027.

McIntosh, K., Horner, R. H., Chard, D. J., Boland, J. B., & Good, R. H. I. (2006). The use of reading and behavior screening measures to predict nonresponse to school-wide positive behavior support: A longitudinal analysis. *School Psychology Review*, 35(2), 275-291. <https://doi.org/10.1080/02796015.2006.12087992>

Mills, C., Ritchie, S., Zucco, A., Hazeltine, K., Sheaves, J., & Liu, K. P. (2025). Descriptive evaluation of community based children's occupational therapy services using COPM. *Hong Kong Journal of Occupational Therapy*, 15691861251354878. <https://doi.org/10.1177/15691861251354878>.

Nõmmik, I. (2020). *Tegevusteraapia tugiteenus koolieelses lasteasutuses kaasava hariduse kontekstis – Eesti tegevusteraapeutide kogemused*. Lõputöö. Tallinn: Tallinna Tervishoiu Kõrgkool.

O'Donoghue, C., O'Leary, J., & Lynch, H. (2021). Occupational therapy services in school-based practice: A pediatric occupational therapy perspective from Ireland. *Occupational Therapy International*, 2021(1), 6636478. <https://doi.org/10.1155/2021/6636478>.

Reyhing, Y., & Perren, S. (2021). Self-efficacy in early childhood education and care: What predicts patterns of stability and change in educator self-efficacy?. In *Frontiers in Education* (Vol. 6, p. 634275). Frontiers Media SA. doi: 10.3389/educ.2021.634275.

RT I 2008, 23, 152. (2025). Koolieelse Lasteasutuse Riiklik Õppekava. *Riigi Teataja*.

Seoane-Martín, M. E., & Rodriguez-Martinez, M. C. (2023). Potential role of occupational therapist intervention in elementary school for children with additional support needs: A systematic review. *Children*, 10(8), 1291. <https://doi.org/10.3390/children10081291>.

Sepp, R. (2021). *Vaimupuudega õpilastega töötavate õpetajate teadlikkus tegevusteraapiast ja tegevusteraapeuti roll ning vajadus koolikeskkonnas*. Lõputöö. Tallinn: Tallinna Tervishoiu Kõrgkool.

Soref, B., Robinson, G. L., & Bart, O. (2023). The effect of a short-term occupational therapy intervention on the participation and personal factors of preschoolers with developmental disabilities. *Children*, 10(8), 1401. <https://doi.org/10.3390/children10081401>.

Taye, M. S., Kana, F. Y., & Jekil, T. R. (2025). Preschool teachers' role and beliefs about developmentally appropriate practice: A systematic literature review. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 15(3), 145-166. <https://doi.org/10.26529/cepsj.1693>.

Tallinna Tervishoiu Kõrgkool. (n.d.). Rakendusueuringu suunad. <https://www.ttk.ee/et/rakendusueuringu-suunad>

Tegevusteraapeut, tase 6. (2023). Kutsese standard. Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11213667> (12.05.2026).

Türkmen, S., & Coban, A. E. (2024). Investigation of Early Childhood Teacher Self-Efficacy in Terms of Various Variables. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 17(1), 177-190. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1462008>.

Van der Walt, J., Plastow, N. A., & Unger, M. (2020). Motor skill intervention for pre-school children: A scoping review. *African Journal of Disability*, 9, 747. <https://doi.org/10.4102/ajod.v9i0.747>.

Watroba, A., Luttinen, J., Lappalainen, P., Tolonen, J., & Ruotsalainen, H. (2024). Effectiveness of school-based occupational therapy interventions on school skills and abilities among children with attention deficit hyperactivity and autism spectrum disorders: Systematic review. *Journal of Occupational Therapy, Schools, & Early Intervention*, 17(3), 671-703. <https://doi.org/10.1080/19411243.2023.2224793>.

Violant-Holz, V., Rodríguez-Silva, C., & Rodríguez, M. J. (2023). Preschool teachers display a flexible pattern of pedagogical actions in promoting healthy habits in children. *Frontiers in Psychology*, 14, 1172460. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1172460>.

World Federation of Occupational Therapists (WFOT). (2013). *Definitions of Occupational Therapy from Member Organisations*. <https://wfot.org/resources/definitions-of-occupational-therapy-from-member-organisations>.

World Federation of Occupational Therapists (WFOT). (2025). *About occupational therapy*. <https://wfot.org/about/about-occupational-therapy> (09.05.2026)

Ye, X., Ahmad, N. A., Burhanuddin, N. A. N., Na, M., & Li, D. (2024). Preschool teachers' emotional competence and teacher self-efficacy towards preschool performance in Zhejiang Province of China. *Behavioral Sciences*, 14(4), 280. <https://doi.org/10.3390/bs14040280>.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik

Lasteaia õpetajate teadlikkus tegevusteraapiast	JAH	EI
1. Kas olete kuulnud mõistet "tegevusterapeut" enne seda küsitlust?		
2. Kas olete kunagi kuulnud või lugenud konkreetselt tegevusteraapiast seoses laste arenguga?		
3. Kas olete teadlik, et tegevusteraapia põhiülesanne on aidata inimestel taastada, arendada või säilitada igapäevaelulisi oskusi ja toimetulekut(nt: keskendumine, tähelepanu jagamine/suunamine, probleemilahendamis- ja planeerimis oskused, kehatüve kontroll jpm)?		
4. Kas olete teadlik, et lapse arengu toetamisel kasutavad tegevusterapeutid erinevaid mängulisi eesmärgipäraseid tegevusi?		
5. Kas olete märganud rühmas lapsi, kellel on (eakohasest rohkem) raskusi iseseisva riietumisega?		
6. Kas olete märganud rühmas lapsi, kellel on (eakohasest rohkem) raskusi kirjutusvahendi, käärde või söögiriistade kasutamisega?		
7. Kas olete märganud rühmas lapsi kellel on tihti raskusi eneseregulatsiooniga või eriti raske kohaneda erinevates sotsiaalsetes olukordades?		
8. Kas olete teadlik, et tegevusteraapia aitab arendada peen- ja jämemotoorikat, aitab lapsel tõlgendada sotsiaalseid olukordi, arendab lapse sotsiaal-emotsionaalseid oskusi ning eneseväljendus oskust?		
9. Kas usute, et tegevusteraapia võib olla kasulik lapse arengu toetamisel?		
10. Kas usute, et tegevusteraapia võib olla oluline vahend erivajadustega laste toetamisel?		
11. Kas olete teadlik, et tegevusterapeut võib olla osa erinevatest tugispetsialistidest koosnevast meeskonnast, kes aitab lapse arengule kaasa ?		
12. Kas teie arvates PEAKS tegevusterapeut kuuluma lasteaia kollektiivi?		
13. Kas teie arvates VÕIKS tegevusterapeut kuuluda lasteaia kollektiivi?		